

Cultura Poporului

GAZETA SOCIETĂȚII „CULTURA POPORULUI“

SUB CONDUCEREA COMITETULUI DE ACȚIUNE A „CULTUREI POPORULUI“

Redacția: Str. Dorobanților 11

SECRETAR DE REDACȚIE: VLADIMIR NICOARĂ

Administrația: Piața Cuza Vodă 16

ABONAMENTE ANUALE: pentru cititori ... 30 Lei | pentru autorități ... 60 Lei | pentru întreprinderi financiare ... 100 Lei

„STATUL“

Un hătru bun de glume, cum zice Alexandri în „Peneș Curcanul“ a născocit zicătoarea că: „Românul se naște bursier, trăește funcționar și moare pensionar“.

Această usturătoare bătaie de joc conține un mare fond de adevăr. Nu doar că întreg poporul ar urmări înlăturarea acestei formule, dar nu-i mai puțin adevărat că n'o practică decât acei ce nu pot; și în ea se cuprinde acea generală dorință de a duce fiecare o viață cât mai comodă și cu o muncă pe cât se poate mai redusă, visând acel dulce farniente de a nu face nimic.

Datorită acestei caracteristici orientale inițiativa particulară este la noi atât de mult redusă în toate ramurile de activitate omenească, lăsând totul pe seama Statului, această persoană morală supranaturală cu puteri divine, atotputernice și atotfăcătoare.

Și bietul Stat — adevărat noi toți, căci azi nimeni nu mai poate zice: „eu sunt Statul“, cum zicea regele Soare al Franței, — bietul Stat, pridișit de atâtea nevoi pe care nu le mai poate satisface fără ajutorul inițiativei particulare, bietul Stat se învârteste în loc ca un cățel jucăuș, care se învârteste să-și prindă coada, dar care nu reușește niciodată în această interesantă operațiune.

Și tot datorită acestei tendințe spre o viață cât mai comodă lăsând în grija altora și drepturile dar mai cu seamă datoritiile noastre, ne-am deprins să primim de-a gata toate îmbunătățirile sociale și economice, nascându-se acea mentalitate specială de a cere totul de la Stat.

Tăranul în judecata lui simplistă cere ca pământul să-i fie plătit de Stat, ca și cum statul ar fi o dihanie bogată căzută din lună și care n'are altă datorie decât să se îngrijească de cetățeni.

Funcționarul cere sportea

salarului de la Stat că doar el, Statul, „trebuie să aibă grija ca oamenii să primească leaia la vreme“.

Dar când statul pentru a face față acestor cereri și multiple nevoi mărește și el dările directe sau indirecte, atunci toți de la „Vlădică până la opincă“ protestează sgomotos.

Și dacă aceste protestări nu ne mira, când ele vin de la săteanul neluminat care crede că statul e cineva mare și tare — o persoană în afară de comunitatea cetățenilor țării — pentru că el încă nu-i luminat deplin cine-i statul; dacă aceste protestări nu ne mira nici atunci când vin de la măruntii și umilii funcționari, care își târăsc o viață chinuită de azi pe mâine și care având vederile strâmpete, habar n'au de mecanismul unui stat modern; ne surprind însă când aceste protestări vin de la oameni cu pretenții de cultură și ne întristează peste măsură când îmbogății — Dumnezeu știe prin ce mijloace — se plâng de greutatea dărilor către stat.

Dar domniile lor, care n'ar putea lămurii cu nici un chip că averile ce au strâns sunt din „muncă și economie“ domniile lor în sarcina cărora se aruncă dări pe care le pot duce cu ușurință, stau departe și cu gândul și cu inima de multe nevoi care trebuiesc satisfăcute și nu se mișcă nici la durerile și suferințele celor mulți, nici la chemarea ce li se face de a susține inițiativa privată, care are menirea de a ajuta satisfacerea unor trebuințe sociale care s'ar putea lua din sarcina statului.

Și când inițiativa particulară este complet amorțită, când totul se așteaptă de-a gata, când statul și numai statul, trebuie să facă față tuturor nevoilor sociale și economice nu-i de mirat că dările vor crește în proporție cu cerințele vieții civilizate de acum.

Statul nu-i ajutat de cetățenii bogați și atunci statul se ajută cum poate, prin dările ce le aruncă tuturor căci toți cetățenii unei țări sunt Statul.

VALDEMAR

Statuia Reginei

La Oradia Mare a avut loc o strălucită sărbătoare cu prilejul dezvelirii statuei M. S. Regina. Regina Maria și A. S. R. Principesa Maria sosite în Oradia cu trenul regal la ora 9 jumătate, au sosit în piață la ora 10. O imensă mare de capete au ovaționat pe „mama răniților și orfanilor“. Zeci de mii de săteni și sătențe veniseră să vadă pe blânda și bună lor Regină. A fost impunător și va fi de apururi neuitat pentru cei ce au văzut cortegiul țărănilor care au trecut prin fața Reginei lor adorate.

S'au ținut cuvântări frumoase și înălțătoare. Indată după oficierea serviciului divin de către P. S. S. Episcopul Ciorogarii s'au început discursurile. Primul a fost rostit de către P. S. S. Episcopul

Ciorogarii. D. Ministru Goga a vorbit din partea guvernului. D. General Moșoiu din partea comitetului de inițiativă. D. Marin Ștefănescu din partea universității din Cluj și d. profesor universitar V. Dumitriu din partea societății „Cultura Poporului“.

Redăm în întregime după note stenografice această înălțătoare cuvântare:

Prea slăvită Doamnă,

Răsădită pe malul Someșului, în cetatea Clujului, Societatea „Cultura Poporului“ s'a întins prin toate plaiurile Ardealului și s'a urcat până prin culmile înalbite ale bătrânilor Carpați. Pretutindenii a sămănat adevărata înfrățire între toți fiii acestor câmpuri. Pretutindenii a aruncat să-

mânța adevăratei iubiri de neam, țară și tron. Adesea chiar sub cerul senin al libertății, în mijlocul muncitorilor de tot soiul ea a desfășurat toate mărețiile trecutului, toate năzuințele viitorului, dar și toate primejdiile prezentului.

Astăzi, „Cultura Poporului“ aleargă plină de însuflețire la această margine a țării și se pleacă cu smerenie înaintea bronzului, ce întruchiează mândra figură a Reginei României, aducând omagiul său de adorare celei mai iubite dintre regine; căci Regina României e Regină între Regini!

Nu numai natura a împodobit-O cu comorile ei de preț; dar chiar și omenirea i-a dat haina cea mai scumpă, haina nemuririi; căci e întâia între femei, ca și întâia între regine, care, prin talentul-i fără seamăn și prin jertfirea-i pentru țară, a cucerit altarul cel mai înalt de știință și cultură: Academia nemuritoare din a lumii Capitală.

Și cu toate acestea, nici mantia de Regină, nici haina nemuririi, n'a sădit în inima română, dragostea nefermărită, ce O însoțește pretutindenii: și în orașele bogate,

pompos împodobite și în satele sărace, fără străzi și fără de lumină. Nuf! Pentru poporul românesc, Regina României e sora în haină albă ca zăpada, ce a alinat durerea oșteanului rănit! Pentru poporul românesc, Regina României e inger păzitor, care înalță sufletul în zile de grea cumpănă, dar înarmează și brațele în zile de primejdie. Pentru poporul românesc în fine, Regina Maria a României este soarele bucuriei, care pătrunde deopotrivă și în palatul bogatului, dar și în bordeiul sărmanului!

Români de pretutindenii! În fața Majestății Sale, să ne legăm a urma cuvântul-i înțelept, trimis „Culturei Poporului“ și care sună: „Să fim frați adevărați; să nu mai știm de ură, să nu mai știm de pizmă; să uităm de vrăjmășie; să uităm chiar de blestăm!“ Vorbe sfinte să ne fie aces cuvânt! Și într'un singur gând veniți cu toții, să-I urăm: **Mulți ani trăiască; ca stăpână asupra noastră să ne-O țină Dumnezeu!**

Din întunerecul satelor

Multe și mari sunt greutățile, așternute în curmezișul drumului celor ce doresc să lucreze, pentru luminarea poporului. Multe din ele se pot înlătura c'o muncă stăruitoare și cinstită și folosul îl poți vedea cu ochii în scurt timp, dar unele din aceste greutăți, izvorâte din întunericul minții, sunt atât de grozave și atât de cumplite stăpânesc o parte dintre sătenii noștri, că o viață de om de necurmată muncă nu-i deajuns ca să le stărpească.

Am trăit 12 ani în satele Moldovei și am avut nenumărate prilejuri să văd cu ochii cum sărăcia, boalele patimile urâte și înjositoare stăpânesc satele noastre și toate, sau aproape toate, izvorăsc ori dintr'o credință rău îndreptată, ori din înjenun-

cherea în fața unei fatalități la care săteanul nostru se închină.

— Pentru ce nu-ți ari ogorul la vreme, moșule? Nu înțelegi dta că dacă faci arătura târziu și în loc să ar adânc și de două ori numai sgării pământul, n'ai să ai rod și munca dta e zădarnică?

— E hei domnișorule, ce știi dta! Dacă o vrea Dumnezeu se face rod și pe peatră sacă! Par' că acu doi vrut Dumnezeu am avut rod berechet!

— Nu vezi omule, că și se prapădește copilul? Cum de te lasă inima și nu'l duci la doctor?

— Ei, par'că doftorul poate lucra împotriva voinței Domnului! L'am dus la sfânta mănăstire și io cetit părintele

Cuvântul nostru

lovinadie molifta sfântului și marelui Vasile. Și-o să mă duc și Duminică ce vine, poate s'o îndura Domnul și l'o erta de boală.

— Nu înțelegi dta om bun, ca atâta rachiu îți ruinează sănătatea și te duce repede la groapă?

— Ce să fac? dacă m'o pedepsit Dumnezeu cu darul lsta!

— Dar ai să mori înainte de vreme!

— Cum mi-a fi scris domnișorul.

***

Și aici începe muncă grea și binfăcătoare pe care învățatorul și preotul trebuie s'o desfășoare în afară de școală și biserică. Aici începe această stăruitoare muncă, prin care trebuie să se îndrepte credința în Dumnezeu numai spre o morală desăvârșită, fără a lasa pe cei neluminați, ca în virtutea credinței rău înțelese, să săvârșescă greșeli cumplite și minătoare.

Căci nu se săvârșește nici o slăbire a credinței dacă vom

lamuri pe sătean și-l vom convinge că în cazuri de boală cetățul la mănăstire ne ajută, dacă doctorul nu-și dă sfatul său. Pământul nemuncit la timp și cum se cuvine (nu poate da rod) numai cu rugăciunea către Domnul. Aceasta n'o poate tăgădui nici cel mai cucernic dar luminaat preot; și datoria noastră, a tuturor, este să lucrăm din răspuseri pentru a scăpa pe neștiutori din ghiarele acestui fatalism cumpiit, care duce încet dar sigur la ruina celui ce-l practică.

Dar mai, presus de toate lupta trebuie dusă puternic și fățiș contra celor șirefi care trag foloase de pe urma acestor credinți greșite, și care dintr'un interes personal, nu numai că exploatează, dar ei singuri împrăstie și hrănesc aceste ruinătoare credinți.

Luminătorii poporului — preoții și învățătorii — au aici un larg și înțelenit câmp de lucru, pe care trebuie să muncească necurmat și cu multă băgare de samă.

Georgehe Moldovanul.

leon, pentru ca, soldații lipsiți de hrană și echipamentul necesar, să împletească cununa de lauri, comandantului lor.

Ceeace predecesorul lui nu făcuse în 4 ani de război, Napoleon realiză în câteva luni. Ori unde era situațiunea critică și dușmanul încerca, prin număr, să facă breșe, era deajuns apariția lui Bonaparte în mijlocul trupelor, pentru ca soldații să-l urmeze cu acel dispreț de moarte, să transforme cetezanța dușmanului într'un adevărat dezastru contribuind astfel, ca marile lor conducători să strălucească ca și un soare în fața Europei. Ce exemplu de respect și abnegație mai mare se poate da, decât acela dela Waterloo, când o mână de oameni ce compunea garda Imperială somată să se predea, în fața numărului covârșitor de dușmani, continuă să tragă, exclamând: „Garda moare, dar nu se predă!”

Dar în războiul nostru? Cine a luat parte în luptele de retragere, apoi la Mărăști, Mărășești și Oituz, a simțit și cunoaște de câtă forță de rezistență este capabil soldatul român, atunci, când ofițerul este lângă el. Un exemplu plastic avem din campania noastră.

În primăvara anului 1917, armata română reorganizată, reînviată, pornește din nou la luptă.

Însă, în timp ce ea luptă cu nădejde, în fața dușmanului, aliații noștri Rușii dădeau înapoi. Și ce tablou, ce spectacol trist, când ofițerul rus nu mai era ascultat de soldați, când rolurile se inversaseră!

Dar soldații noștri nu priveau la ei, ci se strâneau în jurul ofițerilor lor, fiindcă erau convinși că numai astfel vor apuca ziua de mâine, numai astfel vor auzi nesupărați de nimeni graiul dulce al părinților, al rudelor, al dragutelor lor și al prietenilor lor.

Pentru cine nu a luat parte la lupte, istoria, care este cel mai prețios document în care se oglindesc faptele și vrednicia unui neam, le va arăta acest adevăr.

Și în războiul mondial? În momentele cele mai penibile pentru omenirea dornică de principii sănătoase, când Germania amenință să închidă în lanțurile sclăviei pe toți acei.

Ofițerul care nu este punctual la serviciu, care spune neadevăruri soldaților, care nu se ocupă cu toată căldura sufletului de instrucția ostașului și încearcă să însele buna credință a guvernantilor, trăgând sforile cu o pregătire de război superficială, în danna bunului mers al serviciului militar, în danna înfloririi științifice, culturale și economice a statului, acela denotă o lipsă de caracter.

Și ce urmare nefastă are pentru un neam lipsa de armonie între populație și armată! Însăamnă că acel stat este așezat pe un vulcan a cărui lavă izbucnește la momentul oportun. Așa s'a întâmplat cu Imperiul Rus și de acea a ajuns în decadența de astăzi, atât de dureroasă.

(Urmare)

Capitan:
C. Redulescu

† Maiorul Tudor Panfile.

Câteva zile ne-au adus știrea, că maiorul Tudor Panfile a murit. Ele au putut să se mulțimească să amintească despre aceasta numai pe scurt, dar noi cei dela „Cultura Poporului”, cari ne îndreptăm cuvântul către întreag neamul nostru românesc dela sate, trebuie să vorbim ceva mai cu de-amănuntul despre acest Român vrednic.

Tudor Panfile o fost fiu de țaran moldovean, care și-a putut da ficiorul la școală. După ce a învățat la liceu, a intrat în școala militară, de unde a eșit ofițer. Deprins din cinstita lui casă părint carcă dela țară să-și îplinească totdeauna datoriile și să ceară și dela alții acelaș lucru, dar nu cu asprime, ci cu vorba și sfatul tatălui cuminte. Așa a făcut și ca ofițer. Eră o plăcere să privești în ochii strălucitori de amintiri plăcute ai soldatului, care își făcuse serviciul militar sub conducerea lui Tudor Panfile, când povesteă despre el. Cu toate că serviciul eră greu — eră doar cavaleria — în școala de soldat codusa de Tudor Panfile nu se auziau injuratori, nici bătaia nu eră cunoscută. Nici nu eră nevoie, căci eră destul să și spună: Soldați, grijiți să nu mă faceți de rușine nici pe mine, nici pe voi. Și nu s-au făcut niciodată de rușine.

Da Tudor Panfile nu s'a mulțumit să fie numai bunul ofițer învățator al soldaților săi. Fiu de țaran, el cunoștea bine comoara cea bogată de literatură populară, pe care a produs-o și o produce sufletul poporului nostru: poezii, credințe, basme, descântece, jocuri ș-a. Mai vedea el cu multă durere, cum o parte din aceasta literatura se perde tot mai mult, căci se păstră numai prin graiu viu. Ca să impedece aceasta pierdere a unei avuții naționale, decât care mai frumoasă nu mai are nici un alt popor de pe pământ, ș'a apucat cu tot din adînsul să o adune și să o publice în acel frumos graiu românesc, pe care îl poate stăpâni numai cel crescut în mijlocul, țaranilor noștri. A mai avut și norocul, că Academia Română din București, învățații căreia cunosc bine în semnătatea literaturii populare, luase hotărîrea de a tipări cât mai multe material din aceasta literaturii. Și atunci iată-l pe ofițerul nostru autor a o mulțime de cărți publicate de Academia Română, ca:

1. Jocuri de copii adunate

din satul Teșu 2 vol.
2. Cântările (ghicitorile) românești.

3. Alte jocuri de copii.

4. Industria casnică la Români. (Cartea aceasta a fost și permiată de Academia Română).

5. Sărbătorile de vară la Români.

6. Cantece de țară.

7. Boli și leacuri la oamnei vite și păsări, după datinile și credințele poporului român, adunate din comuna Teșu (Tecuciu).

8. Agricultură la Români.

9. Povestea lumii de demult, după credințele poporului român.

10. Sărbătorile de toamnă și Postul Crăciunului.

11. Crăciunul.

12. Diavolul învrăbitor al lumii, după credințele poporului român.

13. Cerul și podoabele lui, după credințele poporului.

Dar nu s'a mulțumit numai cu stringerea și publicarea acestui material. El a mai scos și două reviste, una numită „Ioan Creangă”, după numele minatului nostru povestitor, însățătorul Ioan Creangă, publicând în ea tot material din literatura populară, — alta numită „Miron Costin”, după numele cronicarului nostru moldovean: în aceasta publică material vechiu istoric.

Străduințele lui întru publicarea materialului cules din popor au fost înțelese și de mulțimea învățătorilor din Muntenia și Moldova, cari toți cu drag adunau astfel de comori, pe cari le trimiteau ofițerului român, lui Tudor Panfile.

Iar când Basarabia, aceasta scumpă țară ruptă din trupul Moldovei bătrâne, s'a întors iarăși la sânul mamei, Tudor Panfile a fost între cei dinții care s'a pus, în Chișinău, în serviciul propagandei culturale pentru deșteptarea deplină a sufletului moldovenesc, care începuse să aștească sub stăpânirea Muscalului. Acolo în Chișinău a început să tipărească de nou revista lui „Ioan Creangă”, acolo a început să publice cântecile de înviore și îmbărbătare națională până la sfîrșitul lui.

Neamul nostru e fericit, că se poate mândri cu un număr atât de mare de ofițeri, cari sunt cu adevărat dascăli al lui, cum a fost și Tudor Panfile. Numele lor nu-l vom uita niciodată, iar viața lor va fi pentru ai noștri totdeauna o școală de bună învățătură.

VICTOR LAZAR.

Acel ce răspândesc ziarul Cultura Poporului împlinesc o datorie de bun Român.

De vorbă cu ofițerii

S'a zis și pe drept cuvânt, că valoarea unei armate este în funcțiune de valoarea corpului ei ofițeresc, după cum valoarea unui popor este în funcțiune de valoarea forțelor vitale ale fiilor ei.

Fără îndoială că dacă corpul ofițeresc și națiunea întreagă sunt la înălțimea spiritului de lertă și au la baza dezvoltării dreptatea și adevărul, armata va arăta cu vrednicie în momentele cele mai grele și va ști să dovedească că, nu combinațiunea tehnice savante înving, ci flacăra puterii morale și naționale aruncată din sânul corpului ofițeresc; deci victoria militară și națională este rezultatul puterii morale.

Războiul mondial a evidențiat acest fenomen. În acest război, s'au întâlnit cu noi gigancii: de o parte forța materială (Germania cu aliații săi) atingând sublimul, de cealaltă parte forța morală (Franța cu aliații ei). Germania surprinde Franța nepregătită și se aruncă asupra ei cu tot ceeace concepția tehnică produsese în vastele sale arsenale. Franța, umilită la început, nu-și pierde cumpătul, ei sprijinită pe puterea morală a poporului său, isbuteste să brodeze pe această forță morală, forța materială, care întrece apoi forța materială a Germaniei și rezultatele pentru unii și alții sunt astăzi vizibile în fața tuturor. Franța câștigă războiul, alături de aliații săi.

Și de o parte și de cealaltă parte puterea morală există, dar, pe când la Germani, puterea morală nu avea la temelie beton armat, din potrivă la Francezi dreptatea și adevărul constituiau acest beton, pe care se clădise falnic puterea morală.

Bătălia de la Marna a fost ul-

tima carte jucată de Francezi. Acolo, sufletul națiunii armate ajunge la sublim acolo, revelațiunea sufletească a Franței întrece orice așteptare și întocmai ca Christos cu apostolii săi care cucerise lumea numai cu cuvântul, corpul ofițeresc al Franței cu soldații săi hotărăse soarta războiului, numai cu sufletul, și face să suradă viitorul de aur al Franței.

Ofițerii sunt bărbații de încredere cari susțin ordinea și cu îndrăzneală, statornicia și virtuțile lor morale conduc masele la isbândă.

Voința de fier, ambiția, curajul și credința în misiune arătate de ofițerii încălziți la focul ideii sacre pentru care luptă, sunt forțele, care în momente de grea cumpănă impun asupra maselor, le electrizează și el dă tăria să se arunce ca o vijelie năprasnică asupra dușmanului, sfîndând cu bărbăție moartea.

O armată fără un corp ofițeresc bine pregătit este ca o turmă fără păstor, ca o barcă fără luntraș în prada valurilor furioase ale mării. Iată, deci, cum trebuie privită valoarea unui corp ofițeresc într'o armată, într'o țară. Cum se măsoară această valoare? Prin pregătirea corpului ofițeresc pe cale morală fizică și intelectuală din timp de pace și numai pentru război. Învățămintele din marile război sunt cristalizate în regulamentele noi ale armelor respective și ele ne arată pregătirea noastră.

Unde e ofițerul, e bucurie, e speranță, e victorie. Soldații văzându-l, sunt mai încrezători, nu dau înapoi, căldura sufletului lor crește.

În campania din 1796 până 1797, din Italia, au fost deajuns câteva cuvinte părintești și pline de sinceritate ale lui Napo-

Pagina literară

Obiceiul

Moș Scundeanu, profesor de liceu din țară, era un suflet bun și se înduioșa repede, din care cauză elevii îl poreclise „tăticul”.

De când îi murise un copil bunătatea lui crescuse și mai mult, și plânsul elevilor mai cu seamă al celor din cursul inferior (când le punea notele) îl înduioșau până la lacrimi, așa că rar elev să fi avut la cursul lui o notă mai mică de... zece. Și iată de ce?

Dacă elevul, se mulțumea cu tăcerea:

— Hei, tăticule, îi spunea d. profesor Scundeanu, nu mai merge, eu am învățat carte de-am ajuns profesor... de ce nu știi lecția? Cum? Ori poate vrei să trec eu în bancă și tu pe catedră. Ha? — apoi încruntându-se ridica glasul — marș la loc păcătoșule, nu știi nimic... să știi că ți-am dat unu, nota unu, ai auzit?

— Păi să vedeți, d-le profesor... scâncea copilul, n'am învățat... toată lecția pentru-că mânia a fost bolnavă... și am îngrijit-o atâta de mult că nu'am îmbolnăvit și eu... domnul doctor a spus că era să și mor... și... pe urmă... elevul se opri și isbucni în hohote de plâns.

— Așa? răspunse d. profesor, privindu-l cu atenție pe deasupra ochelarilor... bine... alaltăieri văd c'ai știut.

— Am știut... d-le profesor...

— Și-a fost tot lecția asta?

— Tot...

— Mi-aduc aminte...

— Și mi-ați dat zece... adăogă elevul plângând și mai

tare — Hai, taci, micuțule, îl mângâie d. profesor, nu mai plânge... du-te liniștit... uite... ți-am pus zece... și adăogă un zero lângă unu cât îi dăduse la început.

Și obiceiul acesta al lui, ajunsese basm.

Cum se întâmpla ca vr'un elev să fie prins cu lecția neînvățată, se pornea pe plâns, și nu înceta până d. profesor (Tăticul) nu alipea ca de obicei un zero lângă unu.

Elevul Vasilescu fu scoș la tablă. D. profesor îi dictă o problemă, elevul o scrisse pe tablă, dar când fu s'o rezolve, rămase cu gura închisă.

— Hei, băiete, băiețș, zise d. Scundeanu, ce crezi că merge așa? N'ai învățat? Bine... bine... apoi urmă răstăit isbind cu pumnul în catedră... marș în bancă, păcătoșule... ți-am dat trei, ai auzit? nota trei, complexă răspicat...

— Domnule profesor... isbucni deodată Vasilescu, vrei să mă nenorociți? N'am suferit destul? O lună am fost pe moarte, (mîni el) o lună zău, mi-am cântat și popa... și tata săracu nu mai putea de durere... iar eu gemeam. Și ce jale a fost!... dar... și ți-nte lacrimi și ți-nte sughițuri, de răsuna clasa.

— Așa! răspunse înduioșat d. profesor, bine, bine... taci, băiețș băiețș nu mai plânge... cred... de ce să nu cred, și eu am avut un copil și eu am fost tată... te cred, micuțule, fă liniștit, te-am trecut clasa — și bătrânul profesor, ștergându-și lacrimile, adăogă, cum îi era obiceiul un

zero lângă... nota... trei... adică pusese nota 30.

Vasilescu amuți, holbă ochii, mirat, că primise nu cea mai mare notă, zece, ci treizeci. Elevii chițăiau pe înfundate, iar d. profesor, mulțumit că făcuse o faptă bună, oftă liniștit chemând un alt elev la tablă.

ANGELO STATESCU

„Te-ai dus bou și ai venit vacă...”

Trimisese cucoana feciorul să învețe carte multă-multă și încă carte străină, de peste hotară.

Și se mândrea bătrâna tare că are feciorul dus la învățătură înalte. Și grea și multă carte, trebuie să fi învățat feciorul căci cucoana nu mai prididea cu trimiterea banilor. Feciorul cerea, bătrâna cucoană trimetea și unul se bucura mai mult ca altul.

Bătrâna că feciorul are să dea de fundu' cărții și are să vie înapoi dobă de carte, iar feciorul că avea ce spânzura pe acolo pe unde era, și cu ce-și face mendrele.

Că ce făcea el? Petrecea și chefulia, iar cartea ședea nesupărată, că unde avea el vreme pentru asta — unele gurile cică nici cap — dar de gura lumii numai pământul o astupă.

Dar numai iar mă întorc și zic ca și cel ce mi-a spus povestea asta, câte odată și lumea bat-o hazu ei s'o bată, are dreptate că de unde nu-i foc, fum nu iese.

Și maria cucoanei se cam știa — i se dusese vestea pe semne. De bine nu cred, ci mai degrabă de rău, că vezi l-ta, de ceva rău se duce ves-

Dimineata la țară

Surorii mele Smaranda.

Mireasma din grădină
Se 'mprăștie 'n odaie
E soarele în flăcări
Și cerul e văpae.

De farmec plină-i casa...
O lună de avânturi...
Și firea se deșteaptă
În dragălașe cânturi.

Un murmur surd de ape,
O melodie-ușoară,
Un falfăit de aripi
Prin aer se strecoară.

Iar florile din glastre
Se scutură de rouă
Pe când din soare rupte,
În pâncuri, raze plouă.

Și vin jucând prin ramuri,
Viclene se strecoară
Scaldând în stropi de aur
Pe-o gingașă fecioară.

Gătită ca de nuntă
Cu flori de lămăioare
Așteaptă 'n prag pe gânduri
Să mai răsar' un soare.

S. SOARE.

tea ca glonțu'.

Vine acasă feciorul, când o fi mântuit cartea, și bătrâna de trimis părălele — acu asta despre părălele bătrânei știu c'a fost, nu știu despre mântuirea cărții cum vor fi stat lucrurile, — n'am la știință, — și bucuria bătrânei cucoane nu era mică. La toată lumea se lauda — că-i vine feciorul învățat carte, zic eu — do-dora zicea ea.

Plin de învățătură ca ogeacu' de șgură, sau dacă vrei ca broasca de pâr că se potrivește mai bine.

Veselă, cucoana, vesele slugile, vesele prietenele și neamurile că vine feciorul cel învățat și cu dreptu-i să se veselească, că și multe părăle a costat învățatura lui.

Acasă feciorul, fudul-fudul, nevoie mare.

Dacă-i scoțea-i cuvântul cu cleștele. Ce socotiți de învățatură multă!

Dar cum ședea el într'o zi în grajd și cucoana-i arăta caii, vitele, — vacile și boii — nu știu cum și aruncă feciorul

ochii în sus la corjile grajdului, se uită, se uită, și face ca omul când se mără: Hm! Ttttt!

Cucoana nu băgă seamă, da vizitiul Ion, sluga cucoanei cum ședea el smerit lângă ușă băgă de seamă și o sfecti.

— Te pomenești că nu-i place grajdul și acuzi pune de-l strică, — și de abia îl făcurăm păcatele mele!

A doua zi feciorul, iar vine, iar se uită la corzile grajdului, în sus, apoi iar la cai, la boii la vaci, și iar face: Hm! Ttttt! Ion vizitiul iar îl bagă seamă și-i zise:

— Nu-i a bună asta, feciorul ăsta învățat n'are gând bun — strică grajdul și pace! A treia zi iar vine, a patra zi, mă rog mereu veră se uită și se mira.

Ion, vizitiul, îi spune cucoanei în sfârșit.

— Uite cucoană domnișorul ce gândește: vrea să strice grajdul.

— Vai de mine — de abia l-am făcut, cine ți-a spus, el? — Nu, dar am băgat sea-

S'a 'ntors din luptă

— Și vecin Lae pe lângă toate astea.

— D'ară?

— D'apoi, bine... însă nu prinde teamă și ascultă, văd că n'am încotro, trebui să-ți spui. Na, zis Lae, știi cu sila, mai treacă, d'apoi tu să-i cauți? prea e de tot.

— Adică, ce vrei să spui?

— Să vezi cum a fost. Era într'o Miercuri și unde dau fată, eu fiina, nevastă-ta. Eram înglodat în muncă, că nu mă vedeam. Hai la mine la prășit, nu de geaba, zic, emnate, dar nu-mai vină.

— Ii și d-ta nene, zice burzuelată, tocm' acuma când mă gătesc de drum?

— Ci lasă-l părădnicului, zic.

— Se poate? se scutură dânsa ca de satana. Plec peste Olt, să due de-ale gurei soacră-mi, că

săptămăna trecută când am fost, n'avea o 'nbucătură în casă.

— Hai, Mărie, o rugam eu.

— Nu și nu, se jăluia dânsa.

— Bine zic și dau să plec. Numai iată c'o las să intre 'n casă, trec prin dos, unde-i pățulul și mă uit pe fereastră în cunite ca muncit de bănuială.

— Ei? exclamă Lae punându-și mâna pe umărul lui cumnată-său.

— Se n'brăcă în toalele ale noi, zău Lae. O lasă să plece și mă luai după ea pân' la jandarmăria nemțească.

— Să scoată bilet? îl întrebă Lae.

— Ce-ți vine a crede! Da de unde? La petrecanie, Lae; și ți-nte chef cu lăutari până la zună, cu trei neștiți frate, cu trei.

Lae, fără să-și mai ia seară

bună, sări din car ca apucat de stroke, urcând în goană dealul spre casă.

Gligore, oprind carul, îl privi cum gonea.

— Bună-i răzburarea, gândi el; bună-i și minciuna sireaca, bună-i. I-am spus eu că n'am s'o iert! I-am spus. De ce n'a venit la prășit, că doar am rugat-o eu bine? Bătaia ce i-o da Lae, o să-i fie de tinere de minte, las' Hăis, cea, bourane, că te mântui.

Iar colbul de pe drum îl acoperi în bătaia vântului, și muștrarea de cuget, nu-i întuneca o părăcieă, din creerul lui.

Lae, intră în casă trântind ușa.

— Ți-am spus eu să nu mă mîni, ți-am spus că aflu. Și tu, nu și nu. Na, c'am aflat.

— Ce?

— Ce, ha? Petrecerea cu nemții. Aia! Cu spurcății, când eu muream pe front? Păi, da, oică mă iubea'i, ha?

— Dar, Lae...

— Ce Lae, nici acum nu-i drept? tot mîni?

— Bărbate.

— Nu-ți mai sânt bărbat...

nu... Dece mai înșelat Mărio, dece?

— Ți se năzare, Lae.

— V'azică tot nu spui?

— Dacă n'am ce?

— Nu spui, ha?

— Lae, nu da, mă doare.

— Te tai, Mărio, te tai fa, spunc... Lae luă o pilă și începu să-și ascută cățitu. Spui?

— N'am ce... și el hârș o tăietură pe brațul ei.

— Dreptu-i?

— Nu.

O altă tăetură îi luă locul.

— Lae, lasă-mă, că-i adevărat... strigă ea de frică și durere.

— De ce n'ai spus dela 'nceput, că te ruga-i eu buna?

Măria tăcu. Durerea o amuțise cu totul. Sângele curgea liniștit, ca o rugă nevinovată... Când mamă-sa auzi din vecini ce i s'a întâmplat veni s'o ridice din casă, apoi după o lună, cu jandarii luă tot al fetei dela el. Măria însă, nu-l pări la nemți.

— La ce? zicea, când vre-una o sfătua — la ce? Să mai suferă și dela spurcății ăia? N'a suferit destul pe-acolo p'unde a

foști? Și la ce bun? Dacă nu-i mai am iubirea lui, la ce mi-ar servi? Nu mai mă vrea, bine. Dragoste cu sila nu cat.

Iar Lae, de când plecase nevastă-sa, nu-și mai găsea loc în casă.

Gândul că Măria putea fi nevinovată, îl muncea mai rău decât îndoiala dela 'nceput, și ne mai putându-se stăpâni, se găti cu ce avu mai bun, și plecă la drum. Când fu să treacă Oltul spre Zăvideni, Moș Petre, un alt vecin al lui, îi zise:

— Bine mă Lae, se făcea să-ți omori nevasta, pe vorbe!

— Mai mă sudui și d-ta acum zise mahnit dând din cap muștrător.

— Da de ce nu? Seara, când îmi lasam podul de veneam acasă, văzut-am oare ceva rău pe la tine? Nu. Crede-mă. Sânt bătrân și nu mint. Fomeie ca a ta, mai rar, o să găsești, Lae, mai rar.

— Va 'zică, știi și Dumneata, că nu era drept?

— Vezi bine.

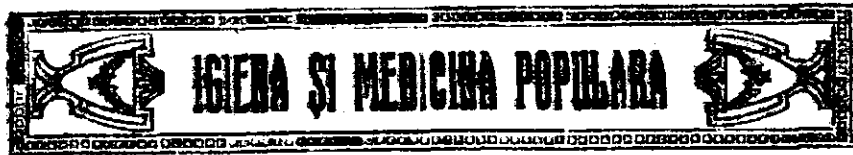
— D'ăia mă due și eu în Zăvideni, s'o aduc acasă.

— Se cade, Lae, s'q faci...

Știința pentru popor

Scarlatina

Epidemia de scarlatină, care bântuie cu furie în vechiul regat amenință să se întindă și la noi în Ardeal. Din Brașov și din Arad ne vin știri alarmante în privința acestei crunte boale, care seceră mai ales pe copiii de școală. În Cluj încă s-au constatat de vr'o două săptămâni câteva cazuri, din care cauza se știe că s'a închis liceul Gheorghe Bariț. Autoritățile sanitare au luat de altfel toate măsurile convenite pentru combaterea și stângerea acestei molime.

Credem folositor pentru cetitorii „Culturai Poporului” să vorbim ceva în acest număr despre această boală, dând îndrumările și sfaturile trebuincioase.

Scarlatina sau seariat, după cum i se zice în Ardeal, să mai chiami în vechiul regat cochinară, cochinar și ceracă. Această boală, care este spaima părinților, bântuie aproape toate țările și în România mică omoară pe an 2000 până la 4500 de ființe, cu deosebire copii.

Scarlatina este o bală lipicioasă cu fierbințeala mare însoțită de durere de gât (anghină) și care se arată prin eșirea pe piele a unor puncte roșii, la început separate unele de altele, dar cari mai târziu să împreună formând pete mari de culoare smemurie, acoperind pielea peste tot sau în parte. Aceste pete după câteva zile să scâmoșează și cad sub formă de pelițe late (plăci).

Microbul acestei boale nu se cunoaște până acum, desi în sângele bolnavilor, în produsele din fundul gâtului (farințele), precum și în poroiul complicațiilor se găsește foarte adeseori un microb cunoscut sub numele de streptococ, care se pare că joacă un mare rol în scarlatină. Ceace se știe și se vede este că această boală se poate lua prin aerul din jurul bolnavului, prin scuipat, prin mucii din nas, prin pelițele jupuite de pe piele, prin haine și prin unele mâncări cari stau în odaia bolnavului, cum este laptele, etc.

Scarlatina este molipsitoare (contagioasă) în toate perioadele ei. Cei mai primitivi de această boală sunt copiii dela 10 ani în jos; dela 20 de ani în sus se vede mai des la femei; femeile leuze sunt mai amenințate decât cele sănătoase.

Scarlatina se arată sub formă de epidemie (molimă), care uneori este ușoară, așa de ușoară încât trece aproape neobservată în seamă, alteori însă este foarte omorâtoare, încât nu o întreacă nici ciuma, nici holera.

Scarlatina are 4 perioade și semnele ei sunt următoarele: 1. Perioada de incubație (incubare, cloacă), este ca și la pojar și la vărsat fără nici un semn: ea ține 3 până la 5 zile.

— 2. Perioada de invazie (năvălire) se arată prin fierbințeală și durere de gât (anghină). Aceste două semne pot să fie foarte pronunțate sau pot să

lipsească cu totul și în acest caz se ivesc numai petele din perioada următoare. Fierbințeala este obicei foarte mare: copilul se simte rău, are durere de cap și o sete mare; căldura (temperatura) ajunge în câteva ceasuri la 40 de grade și uneori se urecă și mai sus. Câte odată bolnavul mai are greață și vărsături; uneori are urdinare (diaree) ori este incuiat (constipat). Durerea de gât este unul din semnele de căpetenie ale acestei boale. Fundul gâtului este roșu, uscat; gâlcii dela gât sunt umflați și dureroși. Această perioadă ține 12 până la 36 ceasuri; câteodată poate lipsi. — 3. Perioada de erupție (isbucnire, eșire) începe cu gâtul, apoi pe piept și membre (mâni și picioare), întinzându-se pe tot corpul; ea nu începe cu fata ca la pojar. Această perioadă are 2 forme: în forma primă să ivesc pete largi (plăci) neregulate de culoare roșie infocată, foarte apropiate unele de altele, fără să fie ridicate deasupra pielii din pjur și pielea dintre pete este sănătoasă la început, dar în curând să întrească pielea are o culoare uniformă de smemurie, inflăcărată în unele locuri. În forma a doua să ivesc puncte mici roșii foarte apropiate unele de altele și foarte regulate. Prin apăsarea cu degetul roșeața pierce pentru a se ivi din nou după ridicarea lui. Fata, mâinile și picioarele să umfle. Petele să ivesc și pe căptușeala dinăuntru a corpului (pe mucoase); gura este roșie, infocată, tot așa și limba, care mai este și cam umflată spre rădăcină. Uneori să întâmplă că scarlatina să fie fără pete pe corp; petele au eșit dar au trecut așa de repede încât n'au putut fi văzute. Fierbințeala în perioada aceasta este de 39 până la 41 de grade; sân văzut cazuri în cari a ajuns până la 42 de grade; ea scade pe la sfârșitul perioadei. Durerea de gât este destul de mare; fundul gurii din roșu ce era începe a să acoperi cu niște pelițe albi, groase, moi, pulboase, cari să deslipească cu ușurință și cari dispar după 3—4 zile. Ghindurile (ganglionii) de sub făci sunt umflate și dureroase. Inghițirea să face cu greutate. Durata acestei perioade este de 5—6 zile.

— 4. Perioada de descumățune (scămoșare). În această perioadă pielea să scâmoșează sub formă de pelițe late (lambouri) de diferite mărimi, cari să deslipească și cad; pielea de pe degete să deslipească în bucăți mari și cade sub formă de degete de mânăse, iar la tălpi cade în bucăți și mai mari: s'a văzut cazuri în cari a căzut întreaga pielea cea groasă a tălpii sub formă de opincă. Această perioadă ține 8 până la 15 zile. Peste tot scarlatina durează dela 16 până la 24 zile, iar cu convalescență (intremare) cu tot, până la 40 zile.

Trebuie să știm că această boală are și alte forme. Așa u-

neori scarlatina este fulgerătoare, omorând bolnavii în 24 de ceasuri, cu căldură peste măsură de mare, cu aiurare, neastampăr, trăsături, uscăciunea pielii, oprirea udului (anurie). Alteori ea are formă omorâtoare, când bolnavul are curgere de sânge din nas, varsă sânge și să udă cu sânge, iar pe corp să arată niște pete roșietice cari nu pier sub apăsarea degetului; forma aceasta nu iartă pe nimeni niciodată. Mai este o formă numită frustă, în care lipsește câte unul din semnele de căpetenie; câteodată bolnavul n'are decât anghină fără să i ieasă vr'o pată pe corp; alteori anghina este urmată de dropici (boală de rinichi, deapă), etc.

Nici o boală molipsitoare nu are așa de multe complicații ca scarlatina. La unii bolnavi să pot ivi niște la gât, cari fac puroi și sparg; la alții le coc urechile și eurg; unii au dureri la incheieturi, cari să pot umfla; la alții să arată boală de rinichi cu dropici; unii să udă cu sânge. La alții li să oprește cu totul udul; unii capătă boală de inimă (endocardită), alții apringere de plămâni și junghiu (pneumonie și pleurezie), și alte multe.

Tratament. Pentru a opri întinderea boalei trebuie să depărtăm pe cel sănătos de bolnav; să aerisim locuința bolnavului și s'o desinfecțăm împreună cu așternutul, rușaria și hainele pățimasului. Copiii cari umblă la școală vor fi ținuți acasă cel puțin o lună după ce s'au vindecat. Școalele în cari s'a ivit scarlatina să să închidă îndată și să să desinfecțeze. Cadavrele să se desinfecțeze și să să îngroape adânc.

Bolnavul să va trata după cum este și boala. În scarlatina simplă, ușoară, sunt de ajuns îngrijirile igienice, adică: bolnavul va fi acoperit potrivit, va sta în pat, în o odaie care este mai mare, bine aerisită, bine luminată, în care va stat tot timpul cât ține boala, chiar și în convalescență; din odaia bolnavului să va scoate perdelele, presurile, covoarele, mobilele netrebuincioase, chiar din prima zi a boalei. Odaia să va aerisi în fiecare zi, însă cu mare băgarea de samă pentru că bolnavul să nu fie atins de vr'an curent de aer, ca să nu răcească; să va întreține o temperatură (căldură) constantă în odaie.

Hrana bolnavului va consta numai din lapte (dulce și bătut) în tot timpul cât are fierbințeală (căldură), iar după aceea li să mai poată da supă de carne, simplă, goală (bulion), cafea cu lapte, ceaiu, ceaiu cu lapte, cacao cu lapte, însă toate fără pâine; apă este bine să beie bolnavul cât de multă.

Urina (udul) bolnavului va fi fiecare zi, observată și fiartă ca să să vadă dacă are albumină, ceea ce arată că s'a ivit boala de rinichi.

Ca tratament medical să vor face spălături dese (la fiecare oră, în timpul zilei) în gură, în gât și nas cu apă boricată (4 la 100), punând în ea și puțină apă oxigenată sau cu soluții foarte slabe de acid salicilic; iar în gât să vor face atingeri cu acid fenic, 1 gram; camfor, 1 gram; glicerină 30 grame; sau cu tinctură de iod simplă sau îndoită

cu glicerină, ori cu alte anti-septice, cum ar fi: creosot, 1 gram; alcool, 90 grame; glicerină, 20 grame. În nări să mai pot face pulverizații cu soluțiunea: acid salicilic, 3 grame; borat de sodă, 5 grame; apă distilată, 500 grame; sau ulei eucaliptic (1 la 50); organele genitale externe să vor spăla zilnic cu apă boricată.

Când temperatura (căldura) bolnavului este prea mare li să vor face băi căldute de câte 32—35 grade. Pentru ca petele să iasă mai cu ușurință să va da bolnavului o beutură compasă astfel: acetat de amoniac, 5 grame; apă de flori de teiu 150 grame; sirop diaforetic, 50 grame; din care va bea la fiecare ceas câte o lingură. Din când în când bolnavul va lua câte o curățenie (purgativ).

Când bolnavul este neliniștit (agitat) li să va da: bromur de sodiu, 3 grame; idrat de cloral, 2 grame; sirop de codeină, 20 grame; apă de laur ciros, 15 grame; apă distilată 120 grame; care beutură să va bea în 4 rânduri, nu toată odată, în cursul zilei în puțin lapte dulce (la vră-

sta dela 15 ani în sus); iar la copiii mai mici: idrat de cloral, 30 centi grame; tinctură de moșă, 10 până la 20 picături; sirop de mentă, 50 grame; apă distilată, 50 grame; luând la fiecare oră câte o linguriță mică.

Complicațiile vor fi combătute de medicul curant prin mijloacele proprii ficăreia. Scămoșarea se va înlezni cu băi calde, simple sau cu săpun, 2—5 pe săptămână. În timpul convalescenței bolnavul va fi ferit de răceală, de osteneală și de prea multă hrană. Pentru a-l apăra de răceala saelor, unde să găsească rinichi, este bine ca bolnavul să poarte un brâu lat de 2—3 palme, peste mijloc, și această multă vreme și după ce s'a vindecat. Bolnavul va sta în pat 40 de zile, când n'a avut nici o complicație, după cari să va da pe jos, va umbla prin casă bine îmbrăcat și va începe să mănânce: ouă, brânzeturi, suși cu diferite farinajari, mâncări ușoare de pui, de carne de vițel, etc., toate cu pâine. După o săptămână va putea eși pe afară, reluându-și ocupațiile.

Dr. Vasile BIANU

Indigestia la animale

Semnele după care se cunoaște colica Caiului. Oricare ar fi cauzele care ar produce colice (cauze ce s'au arătat în numărul trecut) colice se manifestează printr'o durere mare care apare de odată. Căldură este înălțată, încetinește pasul și vrea să se tăvălească. În grajd dacă este legat, începe să bată cu piciorul din înainte și din când în când întoarce capul spre burtă (foale), sau se lovește cu un picior dintr'oi peste burtă, mișcă mereu din coadă și este neliniștit, se lasă de picioarele din înainte ca și cum ar vrea să îngenunchie, iar picioarele din'napoi le bagă sub burtă, îndoeste spinarea și vrea să se culce, însă cele mai de multe ori se ridică imediat în sus și bate din picioare — Când durerea se mărește atunci ce se culcă și începe ușor cu precauție iar mai târziu se trânteste cu toată puterea, fără să mai fie socoteală de orice altă durere, atât este de mare durerea produsă de Colici. Durerea ne fiinl continue nici aceste manifestări nu se arată mereu. Căldură pare a se liniști, iar apoi eodată, iar începe să bată din picioarele din înainte și să se trântescă pe jos.

În același timp se vede că capul, picioarele și mai cu seamă urechile sunt reci, are vre-un ce la baza urechilor, pe tăturile gâtului, pe coaste și la plămâni, animalul se năduște uneori așa de mult încât nădușeala cade picătură cu picătură pe pământ și totuși se poate întâmpla ca părțile acoperite cu nădușeală să fie reci. Digestia a încetat aproape complet, animalul nu se mai baligă și nu mai urinează, alte ori bășiguarul este un fel de diaree cu miros acru.

Animalele încearcă să urineze (să se pișe) însă cele mai adeseori nu dau afară nimic, iar alte ori câte-va picături de ud (urină) foarte colorată în galben închis sau chiar în roșu. Temperatura generală este

uneori ridicată, iar alteori nu se poate întâmpla ca animalul chiar să moară fără să se ridice temperatura. În timpul colicilor, unele animale stau culcate pe o față, se sbate și geme tare, altele se lasă numai pe picioarele din'napoi pe care le împoale, iar partea din'napo rămâne ridicată, în sfârșit altele nu se culcă întocmai de pe cum să căinele întins pe labele din înainte.

În cazuri grave, animalul pare a fi atins de turbare, așa de puternic, gême, nădușă din jese sau chiar din corpul lui, ochii i se turbură în cap, iar buza de jos îi arăvă ca și când ar fi paralizată. În sfârșit boala agravându-se animalul nu se mai poate ține pe picioare, se clatină, cade jos și moare.

Colicile poate să țină câte-va minute sau câte-va ceasuri după cauza care le-a dat naștere, în general colicile care țin mai mult de 24 ore sunt mortale.

Sfârșitul colicilor nu se poate spune niciodată care are să fie, de oarece este posibil ca cea mai ușoară colică, cum ar fi cea produsă de apă rece, se poate transforma într'o colică gravă, dacă nu se caută animalul dela început, căci dacă-l lasă să se tăvălească, colica ursoară dela început poate să dea naștere la o înlocătură de mare care produce o colică mortală. De unde deducerea că: colica cât de ușoară trebuie tratată dela început, astfel după cum vom vedea mai departe.

Totuși aparițiunea oare căror semne astfel după cum este, ridicarea mare a temperaturii, sudorile reci, răcirea urechilor și a picioarelor, umflarea animalului și respirațiunea grea, trebuie să ne facă să gândim că sfârșitul poate să fie mortal.

Tratamentul colicilor, se face după semnele care le prezintă. (Va urma)

Veterinar-Colonel OPRESCU

Istoria — Tara — Legendele noastre

Așezarea altor neamuri printre Români

Fost-a numită Gepidia, pentru că și Gepizii au stat câțiva timp aici, apoi, după cum am văzut, Tara Bulgarilor (de fapt a Slavilor), pe urmă Cumania, ba în auzi din urmă i s'a zis Daciei superioare chiar și Ungaria, cu toate că popoarele, dela cari au luat scriitorii străini aceste numiri, au fost valul trecător, care nu a putut mișca din loc petricele, cari am fost și suntem noi Români.

Istoria ne dovedește, că toți Bulgarii, cari trăiesc astăzi pe pământul românesc, sunt veniți numai n timpul nou la noi.

În Transilvania sunt numiți, decare străini, câteva puține resturi de Slavi, Bulgari. Așa zice Ungurii unei mahalale din Brașov *Bojarszék*, pe care Români o numesc *Schel*, adică Slavi. E vorba de unii coloniști slavi fugiți acolo, nu se știe de unde și așezat în mijlocul vechii populații românești. Tot străinii mai numesc cele câteva puține resturi slave din Cergădul mare și mic (în ținutul Blajului), apoi din Rusciori (ținutul Sibului) Bulgari, pe care Românii le zice *Schel*, adică Slavi. Cei din Rusciori ar putea fi o colonie de Ruși (Ruteni).

Toți Scheii din Transilvania sunt românizați, chiar în cei din Cergăde și Rusciori, cari sunt de religia luterană.

În Banat sunt câteva colonii de Bulgari, numiți *Crassovani*. Să mai mare bulgăresc e *Vinga*, ai cărei locuitori romano-catolic sunt pe cale de românizare, căci de mult roagă pe preoții români ortodocși să le facă, în cazuri de nevoi sufletești, slujbe religioase după ritul nostru. Coloniști bulgari sunt și în Bodrog în Seleuz, toți veniți pe la 1737.

În Muntenia avem dovezi istorice, că Bulgarii au început să se așeze începând din timpul domniei lui Constantin Brâncoveanu. Într'un codice latin rămas dela fosta mănăstire catolică din Târgoviște se spune, că Brâncoveanu a primit cu multă bunăvoință pe Bulgarii fugiți de sub jugul turcesc și îi așeză în Târgoviște, în Câmpulung, în Râmnic, în Dragosteni, în Copăceni și în Brădiceni. În același codice se mai spune apoi, că părinții (călugării) catolici se siliau mult, ca să-i catolizeze pe Bulgari.

În secolul al 18-lea se așezară Bulgarii catolici în jurul Bucureștilor. Chiar și episcopul romano-catolic din București nu avea, la început, reședința în unul din aceste sate.

Mulți Bulgari au fugit în secolul al 18-lea, dar mai ales al 19-lea pe pământul României, parte ca să scape de asuprirea turcească, parte chemați și de hoști, cari aveau nevoie de multe brațe, pentru că să și poată lucra întinsele lor moși de pe Câmpia Dunării. În războiul ruso-turc din 1828—1829, încheiat prin pacea dela Adrianopol, mulți Bulgari s'au dat de parte Rușilor. Părăsind la 1830 armatele rusești, Turcia, mulți Bulgari, temându-se de războiul Turcilor, au trecut, deodată cu Rușii, Dunărea în România. *Nicor Lazăr.*

Neagoe-Voevod

De această minunată biserică, pentru a căreia înălțare și înfrumusețare cătorul a chemat mesterii cei mai pricepuți și mai renumiți ai timpului, a fost legată, se știe, toată grija domniei lui Neagoe-Vodă și a Doamnei Despina, credincioasă și cucernică sa soție, din neamul fostilor Despoti sârbi — despre care tradiția spune că a trebuit să-și vândă podoabele sale lumesti ca să facă bani spre a putea termina clădirea și împodobirea sfântului lăcaș. Nu e timpul și nici locul a stărui acum și aci asupra însemnătății, ca monument de arhitectură, și asupra valorii, ca operă de artă, a ctitoriei basarabesti dela Arges. E suficient să arătăm doar că în toate timpurile ea a stărnit admirația vizitatorilor și interesul artiștilor, considerată fiind ca una din raritățile arhitectonice și artistice ale Orientului european. A o mira-re deci, așa fiind, ca 'n jurul ei, ca la toate marile creațiuni ale geniului omenesc, s'au făcut legende cari să explice în chip miraculos zidirea ei, cum este aceea bine cunoscută legendă a Mesterului Manole, după care, aceasta, ca să poată tine în picioare zidurile ce se surpau peste noapte, a trebuit să zidească în ele, prin ademenire și înșelare, pe propria-i soție, al oăru glas rugător și plângător se aude, zice-se, și azi, când vântul lin adie, în sunetul tainic pe care îl dau minusculei clopotei atârnați de ciocul zecilor de porumbel de aur ce se găsesc sub streșina bisericii, ca una din acele nenumărate și minunate podoabe ale sfântului lăcaș.

Sfințirea acestei biserici s'a făcut cu o pompă ne mai văzută și ne mai auzită în Orient, din vremea, poate, a Impăraților bizantini. Patriarhul Tarigradului, cu patru Mitropoliți și cu toți superiorii, egumenii, mănăstirilor dela Atos au fost chemați la serbarea pe care a descris-o în amănunt Gavril, Protul celor din urmă, într'o carte consacrată vieții Patriarhului Nifon și Domnului său, Neagoe Basarab. Cu întoarcerea acestor prelați pela locurile lor, s'a umplut Sfântul Munte și Orientul de daruri ale Domnului Tării Românești — daruri din cari s'au ridicat nenumărate biserici și mănăstiri și s'au cumpărat frumoase și prețioase obiecte bisericesti de artă, alestăuind, până în ziua de azi, unul din cele mai bogate tezaururi ale darniciei și pietății Voievozilor noștri. Căci Neagoe-Vodă, pe lângă credința sa curată și pietatea sa profundă, avea cum am spus, și un dezvoltat sentiment artistic. Toată viața sa a umbilat după mesterii de obiecte frumoase, nu numai aci, în Transilvania, unde a contribuit, el cel dintâiu, la zidirea Bisericii Sf. Nicolae din Scheii Brașovului, unde avea, ca feudă dela Regele Ludovic, întinse domenii, dela Goagiu în sus, pe toată valea Boșei până la izvoare și unde întreginea legături de tot felul cu compatrioții noștri sași din Brașov și Sibiu, ei și mai departe, pe coastele Adriaticei, în strălucita Venetie a Dogilor.

Pe lângă monumentele de arhitectură și de artă, Neagoe-

Vodă, singur între Domnitorii noștri, ne-a lăsat și monumente literare de cea mai mare însemnătate pentru cunoașterea sufletului său, pentru starea de spirit a contemporanilor săi, pentru modul de traiu al mai marilor vremii, pentru obiceiurile și rânduelile la Curte, pentru însoțirile din launtru ale țării etc. Crescut în tinerețe sub povăța Patriarhului Nifon, sub influența apoi a lui Maxim Mitropolitul din neamul Despotilor sârbi, văr al soției sale, și în legături intime cu învățatul Macarie Arhiepiscopul său, Neagoe-Vodă și-a putut însuși întreaga cultură de caracter religios pe care cei mai învățați ai timpului, de seama sa, o puteau avea. De aci preocupările sale de ordin cultural mai înalt și de aci celebra carte plină de interes, de înțelepciune și de frumuseți ce ne-a rămas de la dânsul, ca învățătură pentru fiul său Teodorie, carte care cuprinde și un prețios, plin de simțire filială și paternă, cuvânt al său către Vlădica Macarie cu prilejul îngropării din nou la Arges a mamei sale Neaga și a fiilor săi Petru, Ioan și Angelina. E așa de frumos acest cuvânt, că nu mă pot opri să nu dau, în această zi de pomenire a sufletului fericitului Vodă — două pagine de cea mai strălucită elocință funebrală, de caracter religios, pe care o are vechea literatură românească: „O maica mea, iar când vruseși să te odihnești de ostenele tale, mare dor și dragoste ai avut în inima ta pentru mine. Atunci ai alte ostenele, mai mari și mai multe. Eu eram înaintea ochilor tăi mai luminat decât razele soarelui și niciodată n'ai avut înaintea ochilor tăi altă lumină mai luminoasă decât pe mine, nici inima ta n'a avut altă avuție mai dragă decât pe mine. Drept aceea, o maica mea, știu că inima și ochii tăi, pân' la moartea ta nu s'au putut sătura de mine și de vederea mea. Și, atunci, nu mi se întâmplă să fiu cu tine, ca să se sature ochii tăi le mine, și eu, fiul tău, să las tentare și blagoslovenie dela tine. Și poate, căci n'am avut eu dragoste din toată inima către tine, n'am ajuns să fiu la moartea ta, ca să se înducească inima ta de mine, dacă în vremea vieții tale nu te-ai săturat de dragostea mea, ci încă și la moartea ta îți rămase inima aprinsă de dorul și de mila mea, și ochii tăi nu se săturară de vederea mea. De aceea, mi se umplu sufletul de întristăciune, căci rămăseu sărac de tine, și apoi căzuu în mirare mare și în nepricepere, și nu știu în ce chip voi putea face odihnă sufletului nfeu pentru că nu mă aflau la moartea ta.

Deci, unii își spuseră, zicând că te-au întrebat: ce vom face pentru sufletul tău după moartea ta? Iar tu ai zis: „Fiindcă inima mea niciodată nu s'a putut sătura de dragostea iubitelui meu fiu, a lui Neagoe, de aceea și eu acum pun toată

nădejdea sufletului meu, și zic: cum m'am nevoit și m'am ostent eu pentru dânsul, așa doar se va ostent și el pentru sufletul meu.

„De aceea, eu, maica mea, dacă am auzit porunca și învățătura ta, care ai lăsat spre mine, pentru ostenele tale care te-ai ostent pentru mine, și eu încă mă voi ostent pentru tine și pentru dragostea ce m'ai iubit. Și eu încă voi iubi sufletul tău, și mi voi aduce aminte de păcatele mele”.

Apoi către fiul său:

„O, fiul meu Petre, iată că-ți trimit coroana, surghiul și diademele, pentru că tu-mi erai stâlparea mea cea înflorită, de care pururea se îmbiau și se răcoriau ochii miei, iar acum stâlparea mea s'a uscat, și florile ei s'au vestejit și s'au scurțat și ochii miei au rămas arși și părțiți de jalea înfloririi tale. O, iubitul meu Petre! Eu gândeam și cugeam să fiu Domn și să veselești bătrânețele mele oarecând cu timerețele tale, și să fii biruitor pământului. Iar acum, fiul meu, te văz zăcând supt pământ, ca un trup al fiestecării sărac. Într'o vreme îmi erai drag, iar acum te-am urit; într'o vreme îmi era milă de tine, iar acum nu-mi este milă; într'o vreme erai bogat, iar acum ești sărac; într'o vreme, fiul meu, te vedeam pe pământ, iar acum eu te văz supt pământ în puțină vreme te arătași ca o floare frumoasă înaintea ochilor miei, și numai decât te pușesi supt pământ. Eu poțiam să mă vezi tu pe mine supt pământ, dar te văzuu eu pe tine îngropat.

„O, fiul meu, căci nu mă acoperi mai bine pământul, decât pe tine, și mă lasă la bătrânețele mele, când fu vremea să se odihnească de către tine. Tu, atunci, n'ai nicio grijă de mine, ci m'ai lăsat să fie totdeauna inima mea arsă și aprinsă de jalea ta, și ochii miei să fie la bătrânețele mele tot plini de lacrimi, ziua și noaptea. O, fiul meu, mai bunțos așa fi dat traiul și zilele mele ca să fiu tu viu. Eu îți gățiam haine domrești, ca să te îmbraci cu dânsule și să te împodobești cu să veselești inima mea și să usuci aceste lacrimi din ochii miei; iar acum trupul tău se dezbracă de hainele care îam gătit și se îmbracă în pământ dintru care a fost luat, după cum zice Dumnezeu: „Din pământ ești, și iar în pământ te vei întoarce”. Iar sufletul tău vede alte vederi, și nu știu dintr'acele vederi, ce va fi văzând sufletul tău, milostiv-se-va Dumnezeu să-ți îmbrace sufletul tău cu mila Sa. Ci mă tem ca să nu fie sufletul tău rămas cumva mesătu în fata lui Dumnezeu pentru păcatele mele.

„Însă, după aceste toate, iată că-ți zic: școala, fiul meu, școala, că au venit și oasele moașta la tine, ca să se odihnească și ele lângă tine, pentru că și tie îți este mună ca și mie. Și, împreună cu dânsule, am trimis și podoabe tale: coroana și surghiul tău, și diademele. Să se puie cumina și surghiul tău la Pantocrator, ca să se împodobească cu dânsule, că doar s'ar milostivi Dumnezeu spre voi și v'ar dărui cuminale cele ce nu vor trece niciodată. Iar diade-

mele să se puie la veșmântul Precistei, ca să se milostivească spre voi și să vă acopere supt veșmântul ei la înfricoșata judecată, și să vă dea viața cea de veci, care nu va trece niciodată”.

* * *

Astfel grăia, dinților și fraților, Neagoe-Vodă către măcă-sa și către fiul său. Căci el avu nefericirea de a vedea plecând de lângă sine pe trei copii ai săi, pentru că alți trei să rămână să plângă ei la căpătâiul părintelui lor, atunci când el, în acea îndurerată zi de 13 Septembrie 1521, pe care o comemorăm noi astăzi, închidea ochii pentru totdeauna, îngropat fiind în biserica sa de ctitorie dela Arges — unde nu avea însă să se așeze și mădu-larele fiului rămas să pună pe capul cumina domrească, ale acelei nevrâșnic și plâpând Teodosie, mort la Constantinopol dar unde avea să fie adusă spre îngropare, după zece ani, una din fiicele sale iubite, Stana, nefericită soție a și mai nefericitului Ștefăniță-Vodă al Moldovei, și după alți zece ani însuși soția sa, Despina Doamna, moartă de cîmă, la Sibiu, după ce îmbrăcase rasa călugăriei.

E a doua necropolă domrească a neamului Basarabesc, în-tâia fiind aceea, descoperită în anul trecut, la biserica din valea Sf. Nicolae din oras. Dorința ctitorului, arătată atât în inscripțiile de fondare cât și în pisania de pe mormântul său, fu ca urmașii să nu dea uitării și să îngrijească de sfântul lăcaș în care avea să-și doarmă somnul de veacuri. Și urmașii aceștia ascultară și împliniră ruga bunului și piiosului Voivod. Căci după vremi grele de restriște, în cari și mănăstirea lui Neagoe-Vodă a avut a trece prin foc și prădă, prin stărui-toarea grije și iubire a Regelui Carol, ea fu readusă, în zilele noastre, în toată splendoarea ei de odinioară. Mai mult decât atât: bătrânul și înțeleptul Monach lăsă să fie și el îngropat în străvochea necropolă domrească, ca mărturie a legăturii ce s'a făcut între cele două dinastii naționale ale pământului românesc — Basarabi din început, Hohenzollernii de acum, lată de ce astăzi, când la Curtea de Arges, în fata Majestăților Lor Regelui și Reginei, a mai marilor țării și a norodului adunat acolo, aceiași parahidă se ridică deasupra mormântului lui Neagoe-Vodă și Regelui Carol — socotesc că faptul are, trebuie să aibă, pentru noi, un înțeles mai mult decât simbolic.

Alex. Lapedatu,
profesor universitar.

Anunciurile si Reclamele

se primesc la Administrație și la agenția „Soarele” Str. Iuliu Maniu, 3.

Crónica săptămânei

Din lăuntrul hotarelor

Situația politică internă în urma intreruperii tratativelor între Partidul Național din Ardeal și Partidul Liberal, s'a înlepătat de-o repede lumînare. Guvernul d-lui general Averescu având în față grupările neobișnute ale opoziției tirde spre o colaborare cu gruparea țărănistă din vechiul Regat și la o romaniere, adică la o prefacere a cabinetului, intrând noui ministri cari s'a aducă forțe neobișnute. Deodată lupta se dă prin zărele de partid și prin intreruperile publice. — vorbările oratorilor ca și articolele de ziar fiind deosebit de violente și pălimăsc. Ele au adeseori un trist răsunet peste hotare sa și în rândurile naționalităților străine din țara noastră.

În curând Partidul Național Liberal va avea un congres la care vor lua parte delegații din întreaga Românie Mare, pentru a examina situația politică și a se alege un nou comitet executiv, adică un nou sfat de conducere, compus din 14 frunzăși. De asemenea gruparea țărănistă din vechiul regat va ține Congresul, adică adunarea generală la 15 Noembrie, hotărându-se atunci și atitudinea pe care o va lua față de tovărășia cu guvernul.

La 15 Noembrie deschizându-se după lege Parlamentul, adică Senatul și Camera, se va vedea atunci dacă toate grupările din opoziție vor înțelege să se prezinte la lucrări, după cum au declarat sau dacă guvernul va reuși să-și asigure colaborarea vreuncea. Iar în cazul când deputații și senatorii din opoziție nu se vor prezenta la lucrări, vom vedea dacă guvernul va declara vacante locurile făcând noui alegeri sau se va mulțumi să pășuiască în câ, în speranța unei împăcări.

Starea sănătății A. S. R. Princesesa Elena. Prea grațioasă soție a A. S. R. Principele Carol, mostenitorul tronului, se află bolnavă de mai mult timp în Palatul dela Sinaia, în millocul pădurilor de brad ale Carpaților. În legătură cu o sarcină grea, s'a declarat o persistentă ebunimie, adică o boală îngrijitoare la rinichi și după cum arată buletinul dat de doctorul Curței, d. Romalo starea A. Sale Regale nu e multumitoare. Pentru o mai bună îngrijire a sosit de curând la Sinaia și doctorul grec Louros, ce cunoaște și a îngrijit pe Princesesa Elena încă din copilărie, la Atena. Poporul român care își iubeste Dinastia cât și țara, îngrijit de starea sănătății A. Sale Regale Princesesa Elena, face rugăcuni pentru o grabnică însănătoșire care, dat fiind tinerețea și puterea vlăstarului regesc, desigur că nu va întârzia să se producă.

Pacea cu sovietele rusești. — Sovietele bolșevice cari conduc azi Rusia ne-au propus în nemăsurate rânduri pacea. În sfârșit guvernul nostru, declarând că se consideră de fapt în stare de pace, a consimțit să trimită un delegat la Varșovia în Polonia, pentru ca acolo să se mai încheie unele tratate prietenoare la legăturile econo-

mice, adică industriale și comerciale și pe cât posibil să se obțină înapoierea tezaurului pe care statul român sub garanția tuturor marilor Puteri, l'a trimis la Moscova, — în timpul războiului, — tezaur ce conține o vuloare în aur socotită azi la peste 8 miliarde lei.

Din nenorocire din tratativele și convorbirile urmate între delegații s'a putut vedea că rusii nici gând n'au să înapoieze tezaurul, fie că l'au prădat deja, fie că voesc să-l prade. Ba încă mai mult ei au pus în discuție chestiunea alipire Basarabiei la România ridicând pretențiuni asupra acestei provincii, când promisese să nu vorbească de această chestiune.

În aceste condițiuni era natural ca tratativele să meargă greu și, după cum se crede ele se vor intrerupe mai înainte să se poată ajunge la vreun rezultat.

Unețirile bolșevicilor din țară. — De altfel nu trebuie să mergem a Varșovia pentru a pricepe că bolșevicii voesc să ne mintă. De curând, în Capitală s'a prins un întreg complot bolșevic, având de scop uciderea a numeroși oameni politici români și aruncarea în aer a gănei, siguranței generale și altor autorități. Ei bine, în cuibul acestor bandiți s'au găsit îndemnurile scrise și banii trimisi de sovietele din Moscova pentru făptuirea tuturor acestor crime. Mai mult s'a dovedit că Cristescu și Moscovici cari azi sunt arestați la Văcărești, foști deputați socialști, erau în continuare legați cu Rakovski, un bulgar trăit în România, care urzește azi ca șef bolșevic la Moscova toate comploturile contra noastră.

Deci aceleași soviete cari tratează pacea voesc să ucidă oamenii noștri politici și să facă revoluție la noi. Din fericire din cei 20 complotiști criminali arestați în ultimul cuib numai unul este român iar din rest 15 evrei și 4 unguri și nenți. Deci tot streinii sunt acei cari complotează din lăuntrul hotarelor contra noastră și întărind credința muncitorului român vom reuși să-i învingem ușor.

În luptă cu offica. Avem azi în țară un milion de bolnavi de offica. A optsprezecea parte din populația țării suferă deci de această cumplită boală. Unul din optsprezece oameni, este atins, suferind el, molipsind pe alții și apropiindu-se, cu pași repezi spre sfârșit. Iată ce ne arată un om de știință, medicul Irimescu în darea de seamă a societății pentru stingerea și combaterea acestei boli publicată în această săptămână:

O, dacă toți și-ar da seama ce înseamnă această pierdere pentru sârmana noastră țară! Gândiți-vă la o armată de un milion de oameni în putere care se stinge zi cu zi, ceas cu ceas, fără a mai munci sămănând doar pretutindeni germenii cumplitelor boale. Gândiți-vă că 60.000 din ei mor pe fiecare an și cam tot atâția bolnavi noi încep suferințele. Un milion de oameni cari ar fi putut ajuta neamul munci pentru ei și fa-

milia, trăesc ca o povară pentru ei și cei din apropierea lor așteptând cu groază ceasul morții.

Și totuși ce ușor se poate fă-mădui cineva de această boală. O hrană îndestulătoare, repaus și aer: iată singurele doctorii. Dar offica lovește mai multe pe cei săraci; aceștia n'au mijlocul să lasă din colibe fără aer sau din atelierelor prăfuite, nu se pot hrăni bine, nu se pot odihni. Și atunci rămâne ca statul, societățile de binefacere și cei bogăți cari nu înimă, să ajute nenorocii bolnavi lipsiți de mijloace. În acest scop statul a făcut unele sanatorii, adică unele case de sănătate la munte și „societatea pentru profilaxia tuberculozei” ca și alte societăți mai mici se ocupă de asemenea cu îngrijirea bolnavilor. Ceia ce se face însă, după ce ne vedem din darea de seamă asupra operei înlăpă-tuite de „soc. pentru profilaxia tuberculozei” este prea puțin: abia o picătură alinătoare într'un ocean de suferinți. Și atunci nu putem decât să redăm strigătul de alarmă a doctorului Irimescu: **un milion de officoși.** Acei cari își iubesc neamul, familia și pe ei însăși trebuie să ajute societatea mai sus arătată în lupta ei contra officei. S'o ajute cu fapte, izolând bolnavul când îl găsec între prieteni sau în familie să o ajute cu bani pentru a alina suferințele acelor loviți de soartă.

M. Sa Regina în apelul pe care l'a făcut către întregul popor a arătat datorita fidecării de a-și da obolul pentru această frumoasă muncă de însănătoșire a neamului.

Căți oare au răspuns?

De peste hotare. — Inconfundând granițele României pretutindeni găsim aceiași nesigurantă la vecinii prieteni și pănlire șireată la dușmari. În special, între dușmari, Ungaria s'a prefăcut într'o fabrică de muniții, pregătindu-se de războiu pe care-l va pricinui îndată ce unul din vecinii săi va fi mai slab. Horty care azi stăpânește tiranic pe maghiari este incurajat în această politică de unii din foștii noștri aliați cari cred că e mai bine să se bizue pe dușman mai mult decât pe prieteni. Astfel după ce Ungaria a atacat Austria, în loc să fie pedepsită pentru îndrăzneala ei, este îndreptățită de Aliați să știrbească tratatul de pace dela Trianon care garantează noile pământuri luate cu sânge de români, jugoslavi și cehoslovaci. Această știrbire constă în luarea unor provincii dela Austria și alipirea lor pe nedrept la Ungaria. De prisos să mai spunem bucuria nesăbuită a ziarelor faghiane și promisiunile că într'un viitor apropiat tot astfel vor păți România și Jugoslavia! „Mândria” ungrească o ouinosce toți!

(Tristețea noastră nu e pricinuită însă dt această obrăznicie ci de faptul că Aliați mari lângă cari am vărsat sângele pentru cauza dreptății, au putut permite o astfel de faptă.

Îndepărtându-ne de hotarele noastre două sunt fenomenete cari dăunesc, făcând ca toate înlăpăturile politice să li se supună: greutățile economice și

agitația războinică. Valurile marelui războiu cu greu se pot liniști. Pretutindeni popoarele caută să învingă greutățile și lipsurile pricinuite de costisitoarea luptă. Ce folos însă! Învingătorii au nevoie de armate și arme tot mai numeroase pentru a păstra aceia ce-au cucerit. — Învinșii pregătindu-se deja să smulgă înapoi ce-au pierdut. Armatele cer bani, mulți bani, și pentru aceasta greutățile și lipsurile se înmulțesc.

La Washington se va aduna în curând delegații marilor Puteri pentru a hotări asupra dezarmării generale. Dar oare ce speranțe putem pune în această consfătuire când tot marile Puteri nici până azi nu s'au putut înțelege să dezarmeze micile țări învinse Bulgaria și Ungaria... De asemenea „Liga Na-

țiunilor” ține regulat consfătuiri luând bune și drepte hotăriri asupra soartei lumii. Ce folos însă că nici un stat nu voeste să le apline de bună voie și ce mijloc are oare societatea de împăcare a națiunilor pentru a impune voința ei? Niciunul de sigur... Deci statele mari nejungând încă la treapta de civilizație trebuitoare pentru a suprima armatele, este desigur katoria celor mici ca în pregătirile de războiu să nărmăc în urmă. Numai astfel hotarele lor nu vor fi călcate de dușmani.

În ceia ce privește greutățile economice, adică îndreptarea lipsurilor de tot felul pricinuite de războiu — numai munca poporului și chibzuțala și economia în chețurile a stăpânirii poate să le învingă.

— Bucium —

Un nou vlăstar al dinastiei noastre:

Principele Mihai.

O veste înbucurătoare ne-a venit dela Sinaia: A. S. Regală Princesesa Most nițoare Elena a României a dat naștere, Marți, 25 Oct. la cra 6 și trei sterturi, unui băiat, care va pu ta numele de Mihai. Prințul este în perfectă sănătate ca și A. S. Regală Princesesa Mostanitoare.

Urăm, în numele poporului român de dincoace de Carpați, noroc și sănătatea noului născut, care chezește continuitatea fericită a Dinastiei Române.

Ce consecință ar fi avut reușita lui Carol de Habsburg. (Părerile presei franceze). Presa franceză examinează consecințele pe care le-ar fi avut reușita lui Carol la Budapesta. Journal „des Debats” spune că restaurarea vechei monarchii în Ungaria ar însemna începutul revanșei germane. Nici o ezitare nu mai e cu putință. Mica Antantă trebuie sprijinită cu energie și autorizată să recurgă fără întârziere. În forță, căci este vorba de existența fiecărui stat care o compune.

După „Le Temps” întreprinderea lui Carol ar fi însemnat negațiunea tratatului dela Trianon și creierea unui precedent. S'ar fi sustinut ca tratatul dela St. Germain și cel dela Versailles sunt susceptibile de a fi anulate. Primele efecte ale acestei teorii s'ar face simțite în regiunea Adigelui de sus adeca acelor două sau trei sute de mii de germani pe care tratatul din St. Germain l'a separat de Tirol pentru a-i alipi la Italia.

Ce-a îndemnat pe Carol să intre în Ungaria. Ziarul „Matin” serie că fostul rege Carol și-a început aventura bazat pe următoarele motive. Certurile sârbo albaneze știrile false cu privire la Basarabia, conflictul cehoslovac și în sfârșit îndemnurile magnatilor săi. Dar Carol nu știe că știrile relative la necazurile interne ale statelor succesoare sunt inventate în cea mai mare măsură de fantazia presei legitimize maghiare, în care trebuia să se încreadă tot atât de mult cât în loialitatea seculară a poporului maghiar față de rege.

Muzica românească în Japonia. — La noi se găsec uniori domnișori, cari strămbă din nas, când aud la concerte cântecetele noastre populare, doinele, horele și sârbele. În străinătate nu e așa. Ori unde a ajuns în cele mai depărtate țări muzica noastră populară, pretutindeni a fost socotită de o frumusețe deosebită. Așa acum în Japonia, țara îndepărtată dintre Asia și America.

Un român de-ai noștri, d. Timus, ajuns în Japonia a dat concerte în Tokio, Iocohama și alte patru orașe japoneze. Japonezii, cari au umplu sălile de concert, au fost cuprinși la auzul melodiilor românești de un entuziasm neașteptat, iar o gazetă de-acolo serie: „Muzica aceea a noastră e când veselă, când tristă; ea amintește răurile de argint ale României, dealurile ei sărutate de soare și fetele plăcute ale țărănilor români”.

Pentru țărani. În curând se va deschide în orașul Cluj Str. Eminescu 8, un mare laborator dentar, unul în Ardeal și o mică Clinică dentară. Această instalație tehnico-medicală care corespunde celor mai complete și moderne instalații va face reducerea de 80 la sută pentru orice lucrări comandate de: funcționarii de stat sau partienlari, ofițeri, elevi de liceu studenți și țărani.

Polonia desaproabă încercarea habsburgică. Primul ministru polonez în declarația făcută asupra aventurii lui Carol a dezaprobat și din punctul de vedere al Poloniei încercarea habsburgică.

Publicitatea Culturii Poporului

La administrația ziarului „Cultura Poporului”, ori cine se poate înscrie spre a comanda, baso-relieful M. S. Regelui și Regina, opera sculptorului, Dimitriu Bârlad. Lucrările sunt făcute în bronz, mărimea 25 cm. și costă 300 lei. Busturile M. S. Regelui și Regina în mărime naturală costă 17 mii lei părechea.

Sculpturile au fost executate după natură la palatul Regal din București și în urma autorizației dată Dnui Dimitriu Bârlad de augustii noștri suverani, aceste lucrări pot fi cumpărate de către toate autoritățile noastre, precum și de ori care bun român cari dorește să aibă veșnic în față figurile marilor noștri eroi ai neamului, M. L. Regale, Regele și Regina tututor Românilor.

CITITI ȘI RASPANDIȚI ziarul vostru „CULTURA POPORULUI”, ce trăiește numai prin Voi și pentru Voi.

Pentru militari, primari, învățători etc.

Istoricul luptelor neamului românesc din zilele de glorie ale anilor 1916—1919, au fost trecute la nemurire în cele trei hărți lucrute în colorii de Dl. General C. St. Amza, și cari se găsesc de vânzare la Ad-ția ziarului „Cultura Poporului” numai cu 6 lei bucata (plus porto).

Aceste hărți nu trebuie să lipsească din casa oricărui bun român. Prin ele putem vedea cum s'au desfășurat luptele la Tisa și ocuparea B. Pestei; variațiunile teritoriului stăpânit în timpul războiului, și istoricul grafic al războiului. Toate hărțile sunt însoțite de date istorice.

CITITORII NOSTRI, mai ales cei dela saie precum și meseriași și muncitori de orice fel, cari doresc a înființa orice fel de cooperative precum și îndrumări speciale, să se adreseze inspectoratului cooperativei din Transilvania și Banat, Str. Lunei 54, Cluj.

MICA PUBLICITATE

DE VÂNZARE, în ferestrea circulară diametru 85 c. m. Informații la Ad-ția ziarului. 01

CAUT: 3 camere goale și bucătărie. Oferte la ziar sub A. S.

BANCA ROMANEASCA

SOCIETATE ANONIMĂ

Capital Social 160,000.000 Lei

Sediul Central: BUCUREȘTI.

SUCURSALE:

Arad, Bălți, Brașov, Bazargic, Chișineu, Cernăuți, Constanța, Galați,
Cluj, Ismail, Târgu-Mureșului, Oradea-Mare, Sibiu, Tulcea, Timișoara.

Face orice operațiuni de bancă.

BANCA NAȚIUNEI

SOCIETATE ANONIMĂ

CAPITAL ȘI REZERVE LEI 175.000.000

BUCUREȘTI

CALEA VICTORIEI 98 (Piata Palatului Regal)

BĂNCI AFILIATE: LONDRA, PARIS, MILANO, VIENA, BRUNN (Ceho-Slovacia etc.)

cum și în principalele orașe din țară.

Execută orice operațiuni de Bancă în general. — Scont. — Avansuri pe ipotecă, gajuri de efecte publice, secțiuni și mărfuri. — Efectuează plăți și încasări. Emite cecuri și scrisori de credit în țară și în străinătate. — Primește depuneri spre fructificare. — Execută ordine de Bursă. — Conturi curente.

A apărut

„COMOARA SUFLETULUI”

care cuprinde:
cântece populare de iubire și despre fire
cântece de plugărie, păstorie și pescărie,
cântece ostășești, coșni, urături, rugăciuni ș. a. pentru toate vârstele,
stările sufletesti și îndeletnicirile
poporului român. □□□□□□□□

Prețul (128 pagini) Lei 4.

Revanzătorilor rabat. — Se comandă dela
Librăria „ȘCOALA ROMÂNĂ” din Suceava
(Bucovina). □ Costul se trimite înainte.

În Editura „Școalei Române” au apărut de asemeni și alte cărțile religioase — populare, de cântece, povestiri ș. a. al căror catalog se trimite gratuit oricui îl cere. □ Spre a înlesni onor. cititorii cunoașterea cărților noastre, îi rugăm să binevoiască a ne înștiința în cari gazete ceite de ei, ar dori să publicăm titlul și prețul cărților □ noastre, care după cuprins sunt foarte folositoare. □

BANCA CENTRALA

Pentru industrie și Comert s. p. a.
Cluj, Str. Regina Maria No. 6--8
(casele proprii).

Capital social Lei 50,000,000 deplin vărsat

Sectia de Bancă ● Sectia de Mărfuri

FILIALE:

Sibiu, Arad, Turda, Alba-Iulia, Hateg,
Satu-Mare, Reprezentanti stabili în București, Kosice, Praga și Wiena.

ANUNCIURILE ȘI RECLAMELE se primesc la Agentia „Soarele” Cluj, Strada Iudiu Maniu, 3